

Egy művészeti alapiskolai részlegért felelős rajztanár feljegyzései

54 éves biológia-rajz szakos általános iskolai tanár vagyok. Kis falusi iskolában tanítottam öt évig a biológia-rajz mellett kémia-technika-testnevelés-magyar nyelv és irodalom tantárgyakat annak az osztálynak, ahol én voltam a „főnök”. Aztán egy városi testnevelés-később: testnevelés-matematika – tagozatos mamutiskolában csak rajzot. Megéltem itt jót-rosszat, sikert-kudarcot, ügyetlenkedtem-ügyeskedtem, utóbbiból több jutott (Itt kell megköszönjem barátaimnak, kollégáimnak, volt és létező tanítványaimnak, üzemek dolgozóinak, vezetőinek, vállalkozóknak, hogy támogattak, családomnak, barátaimnak, hogy túrték...), úgyhogy bizonyos szakmai körökben híresek lettünk tanítványaimmal, szűkebb környezetünkben pedig „városképalkotó elemek”. Aztán jött a rendszerváltás, a NAT művészetoktatás - pártoló szellemisége, és azt ellehetetlenítő gyakorlata. (Nagyobb erők működtek persze itt, mint a NAT.) Néhány év múlva már egy művészeti iskolában tanítottam rajz-festés-mintázást, grafikát, vezettem egy telephelyet, illetve névleg az egész iskolát, hisz én voltam az igazgató, de a valóságos adminisztrációs és szakmai vezetés jó részét az iskolát indító gyakorló iskolaigazgató-magánvállalkozó végezte. Aztán alapítványi díszletek épültek az egyébként nagyon becsületes, tisztességes vállalkozás köré, végül – amikor már csak tisztességtelenül lehetett volna folytatni, az iskola feloszlott, a mi részlegünket átvette az a bizonyos régi sporttagozatos általános iskola, úgyhogy most ennek vagyok a művészeti tagozatért felelős igazgatóhelyettese. Minden más (boldog család, egyesületi, szakmai élet, stb.) megtalálható a weblapomról nyíló egyéb weblapokon. (www.freemail.hu/szavaiistvan)

Email érkezik, hogy indul egy virtuális kongresszus, ha gondolom, írjak valamit. Naplót, jegyzeteket, vagy akár tanulmány is lehet.

Persze, természetesen, bár tanulmányra most sajnos nem futja. Csak nem tudom, érdekes lesz-e bárki számára is, amit idejegyzetelgetek.

Utóbbi években kissé elszakadtam a napi pedagógiai valóságtól. Más világban éltem, a művészeti iskolavilág védett környezetében. „Természetvédelmi övezet.” Jó volt itt élni, de rossz volt arra gondolni, hogy közben mások, akiknek nem jutott ilyen kivételes hely, tovább kínlódnak az eszköztelenséggel, közönnyel, mindenféle elesettségekkel. De még ebben a rossz érzésben is volt valami jó. „Magának ahhoz, hogy elhiggye, hogy él, feltétlenül egy pincében kell ücsörögnie? Mondja a sátán a mesternek. (Illetve valami hasonlót mond.) Ez a mondat kissé felszabadította z embert a folyamatos lelkiismeret furdalástól. Igen, Európába tartunk, ne legyen érte rossz a lelkiismeretünk, majd jönnek utánunk a többiek is. Ez a természetvédelmi övezet nem tartható fenn sokáig ilyen szigetként, vagy kisugárzik a hatása, vagy összeomlik. Dolgoztam tehát az előbbi lehetőségért, aztán az összeomlás után visszakerültem a délelőtti oktatásba, de a művészeti iskolával együtt. Kis kényelmetlenségek, merevségek, de óriási lehetőség, hogy akkor most minden gyerekhez eljuthatunk, minden lehetséges, mintha megint mindent újrakezdhetnénk.

Persze, gyerekek rabolnak ki gyerekeket, a kakaóbiztos számítógépek, a kényszer hatása alatt elkövetett szöveges értékelés színjáték (magam is ennek pártján állok, de ehhez meg kell érnie a helyzetnek, és alkalmi találkozásokon kell megესnie, és meg kell előznie a szülő feltétlen bizalmának, hogy persze, a tanár úr minden lehetőt elkövet, hogy fejlődjék a kicsi, hát, akkor nézzük, hol is tart most.) után itt az intelligens iskolatábla varázslat, meg már nyilván készülődik a következő, de én mégis csak az örömeimről írnék legszívesebben jegyzeteket.

Mivel már idősebb kolléga vagyok, a múlttal kezdeném, miért és hogyan volt jó itt tanárnak (tanítónak, óvoda, általános, közép és főiskolai pedagógusnak) lenni. Aztán folytatnám azzal, hogy miért jó még most is, hála a városnak, amely fontosnak érezve az iskolát. Napi eseményeket sorolnék, az órákra készülés, az órák, a tanítványokkal megesett apró kis szellemi kalandok örömeit. Szikár, pontos, mértéktartó beszámolót írnék, nehogy vágyálmok fantáziálásának tűnhessék. Persze ott lennének a kudarcok is, amik...Legjobb lenne.... Hát igen, minden jobb lenne annál, mint amire most kényszerülök.

Munkabeszámolóra a „művészeti” iskolák végvonaglásáról. Arról: hogyan zuhan, ragad sárba, foszlik szét egy iskolavilág, egy szomorú végről, ami már itt van, mert ami van, az már közelében sincs annak, mint amire az induláskor azért mutatkozott némi esély, hogy lesz egy hely, ahol otthont találhat magának a művészetpedagógia. Tanárok, tanulók hajoltak össze boldogan nagy vagy kis papírok, agyagdarabok, fölött, nevettek nagyokat, vagy épp összeszorított szájjal küzdöttek, aztán egyre fogyatkozott a jókedv, az anyag. Ma már túlélésért dolgoznak, hogy valahogy mégis csak továbbvihető legyen ez az egész, vagy egyszerűen csak azért, hogy legyen munkájuk, ne kelljen hetente lejelentkezni a munkaügyi hivatalban, valami hivatalnokszerű állás reményében.

Amint lemegy ez az év végi hajsza, természetesen nekiülök alaposabban végiggondolni, mit lehetne kezdeni a kialakult helyzettel. A gömb tónusrendszerének térképrajza után meg fogok küzdeni a közoktatási világ árnyékrendszerével, de most semmi esély rá, le kell menjen egy minősítő vizsgálat, túl kell valahogy élni ezt az évet.

Maradnak tehát a vonatkozások alatt fáradtan lap topba ütögetett mondatok. Konrád egymástól független életet élő mondatai jutnak eszembe, amiket olyan távolságtartóan olvastam mindig. És amint eszembe jutott, az autórádióban, mintegy rábólintva, felhangzott Konrád kórházi beszámolója. Mondatok kopogtak egymásra. Mindegyik mögött egy megírásra váró történet, de ami láthatóan nem fog megíródni. Nem tudom, az én mondataimból mennyi fog majd rendesen is megíródni.

Óralátogatásra indulok. Műhelyelőkészítő órát fogok megnézni egy művészeti alapiskolában (hivatalosan: Alapfokú Művészetoktatási Intézményben), és kitöltök majd egy óralátogatási jegyzőkönyvet.

Magam is tanítok egy művészeti alapiskolában, ötödikeseket és elsősöket, az elsősöknél nekem is vannak műhely-előkészítő óráim, valamint igazgatóhelyettesként szakmai vezetője vagyok a képzőművészeti tagozatnak.

A fenti állításokban több megmagyarázandó kifejezést használtam.

Alapfokú Művészetoktatási Intézmény. Igen. Van ilyen. Láttam már ötvenegynéhányat. (OKÉV ellenőrként, kerékpártúrák során, szakmai rendezvényeken. A fenntartó (Önkormányzat, egyesület, alapítvány) alkalmaz egy igazgatót. (Igazgató alkalmaz egy fenntartót, pl. alapítvány elnökévé nevez ki valakit, az igazgató meg felvesz néhány, néhányszor tíz tanárt. (Hacsak nem kapja készen őket a fenntartótól.) A tanárok megkapják a kék könyvet, kapnak alapvető taneszközöket, a beírt tanulók megjelennek az órákon, délután visszajönnek képzőművészetet tanulni, vagy a délelőtti órarendjükbe van beillesztve a rajz-festés-mintázás főtárgyi óra. Összetett iskola vagy egységes iskola. (Nagyon nem mindegy melyik, mert előbbinek jár a normatív támogatás, utóbbinak nem.) Fizetnek érte havi 1500-3000 Ft-okat, hol-mennyit kérnek, már-ha nincs GYVT-s papírjuk, mert a hivatal azt mondja, hogy akkor nem szabad tőlük pénzt kérni, persze a hivatal sem fizeti be helyettük. Ha

mindenki GYVT-s? Akkor, tessék annyiból kijönni. Ha nem lehet, ne tessék őket képzőművészetre tanítani. Tanuljanak valami elemibbet. Ilyen helyekre nem való Művészetoktató Intézmény, ahová – mint láttuk - megérkeznek a gyerekek, aztán kapnak valamit, történik velük valami. Hogy mi, az attól függ, mi van a tanárok fejében és kezében. (Hard- és szoftver állomány.)

Vannak-e rajztáblák, ecsettáblák, papírok, festékek, kréták, agyag, mintázóeszközök... sok minden. (lásd pl.: www.freeweb.hu/kapcsoskonyv/szaktanterem.)

Ismernek-e alapvető tanítási eljárásokat, ha igen miféleképpen, és milyen mélységben. (Kiből tanítasz? Vitruvius, Leonardo, Dürer? Itten? Haranghy? Kőrösi? Illetve hát ezek nyilván csak forrásaid sok egyebek mellett, tehát inkább: Xantus Gyula? Balogh Jenő? Környeiné Gere Zsuzsa? Földi Péter? Szabados Árpád? Makoldi? Dombiné Szántó Melánia? Győri program? Melyikből mennyi?

(Vagy van egy tanmenete, kapta valakitől, kezdi az élményrajzokkal, befejezi az alakokkal belső térben, közben „színesíti” ezzel-azzal. Levélnyomatok az ősz színeivel, havas táj fehér temperával fekete fotókartonra, nyugodt, biztos unalom, másodrendű szakmaiság, de kockázatmentes. Be kellene gyűjteni a kerengő tanmeneteket, képmellékletekkel. (Tanulói munkák, szemléltető anyagok. Hogy ez a kultúra se maradjon ki a vizuálpedagógiai körképéből.)

És persze: hogyan és miért megy be a tudás és az eszközök birtokosa a foglalkozásra. Gyorsuló léptekkel közeledik? Gondolatban már ott van, szelíd izgalommal várja, mi valósul meg a terveiből? Vagy... nincs idő egy ilyen kitérőre, vissza a főcsapásra.

A portás reggel kinyitja az intézményt, elkezdődik a dolgok, életsorsok intézése. Intézkedő személyek: portás, takarító néni, tanárok, igazgatóhelyettes, igazgató. Alapítványi iskolánál fenntartó is intézkedik. Az intézkedések eredményeképpen a korábban említett hardver és szoftverállomány függvényében gyönyörű képek készülnek papírokra, akvarellpapírokra, megalapozott farostlemezekre, vászra, akár több méteres mérettartományban is, kiégetett, mázazott plasztikák, makettek, linómetszetek, vad, expresszív formarohamok mellett finom, cizellált meditatív - modulatív (bocs!), munkák. Vagy halvány, alig fedett kis vízfestmények (bilduskák) A/4-es félfamentes lapokra. Előbbiek esetleg szép keretekben (Nyugi, szinte ingyen van, az anyagot úgy kapjuk, magunk marjuk, festjük, keretezzük!), utóbbiak esetleg csak kirajzszögezgetve, de ez esetleg felcserélhető. Láttunk már bilduskákat aranykeretben, és Váli Dezsőt (Vajda Lajost... stb) idéző munkákat százas szöggel felütve a falra Egyik intézmény ilyen, másik olyan. Amelyik nagyon olyan, azt óvakodjunk intézménynek nevezni. Még kikéri maguknak. Azt mondják: Jó, tudjuk, hogy a pénzkitalálás feltételekhez kötött. Az állam csak intézményeknek utal ki pénzt.

Nem volt ez mindig így, a hőskorban feladatellátásra utalta, azt mondta: aki vállalja, hogy gyerekeket tanít.. (oktatási törvénysszöveg) az megkapja az ehhez szükséges pénzt. 60 000 Ft/ tanuló/év.¹ Minden mást rábízott a tanároknak. Jó, naplót akkor is kellett vezetni, felírni a gyerek adatait, de ha valaki látta már az iskolamúzeumok nagykönyveit, Arany János kézírását egy osztálynaplóban - nem jelenthet lelki terhet, hogy maga is kitöltse egy naplót, megsimogassa a szemével a szülők neveit, akik ilyen remek gyerekeket neveltek számára. (Ebben a mondatban megint van pár csapda, de erről majd másutt.) Igaz, kell némi

¹ Ez is megérdemelne egy tanulmányt, hogyan alakult ki ez az összeg, mire volt elég,

rugalmasság, hogy átíveljük a két nyomtatvány, a két világ közötti szakadékokat. Én szeretek naplókat kitölteni. Anyagokat beírni, de azért alkalomadtán szívesen átengedem az iskolatitkárnak, mert más dolgokat még jobban szeretek művelni az iskolában.

Szóval volt némi elemi adminisztráció, de nem volt központi tanterv, kötelező felszerelésjegyzék, de volt pénz, volt gyerek, kezdődhetett a munka.

Művészetoktatás, művészképzés, művészettel történő, ép érzékű, ép eszű felnőtté érlelés...utóbbi igyekezett minél távolabb maradni az intézményes keretektől, az intézkedési tervektől, a lelkek ösvényein járó magányos harcosok vagy csapatvezérek nem szeretik ezeket a kifejezéseket, rosszak a tapasztalataik. Ilyen – nem intézményszerű iskolát is láttam néhányat, többnyire utcáról betért alkalmi látogatóként. Megyek valahová, látom a kiírást, meg valami biztató jelet, emberi hangú plakátot, friss gyerekmunkát, bekopogok az igazgatóhoz. „Szervusz - kezét csókolom. Sz. I. vagyok hasonló intézmény igazgatója, meg a téma kutatója, utcán jártamban, neveteket olvasván, meg sem is állhatám...” és egyszer sem kellett csalódnom, a vezető minden esetben örömmel fogadta a betért idegent.

Na, de legyünk fegyelmezettek, a „művészetoktatási intézmény” mellett a „szakmai vezetője vagyok ...” kifejezés jelentése sem egyértelmű. Amíg egy magánvállalkozó vezette iskola voltunk, magától értetődőnek tűnt, hogy szakmai vezető szerepem ajánlattételre korlátozódik.

„Én a helyedben így dolgoznék, így lenne a legtöbb gyereked, legtöbb munkád, leg... „ Aztán jött egy kis alkudozás, „ én nem szeretnék még több gyereket, ... kialakult egy egyensúlyi állapot. Dolgoztak a tanárok, ahogy tőlük telt, közben visszajelzéseket kaptak, másutt hogy teszük ugyanezt mások. Én hogyan tenném ugyanezt a helyében.

Az ajánlatot a Kapcsoskönyv jelentette, megkapta minden tanár, aki beleolvasott, azzal kialakult egy párbeszéd, aki nem, azzal nem volt mivel indítani. A magánvállalkozót általában főleg a pénz mozgatta, tehát legfőbb cél: legyen minél több gyereke az iskolának. Minél több gyerek, annál több a haszon. A mi magánvállalkozónk azonban „régiságú” iskolaigazgató volt. Nem tudta volna elviselni, ha kialakul egy olyan közmegítélés, hogy az iskolája csak a pénzre hajt. Persze, fontos az anyagi haszon, de ugyanilyen fontos a tanárok épsége, ne zsigerezzük ki őket, ne hajtsuk kockázatos kalandokba. Amíg az évi hatvanezres fejkvóta érkezett, sikerült is megtalálnunk a legjobb középutakat.

Aztán változott a közeg, fogyott a pénz, elkezdődött a küzdelem a túlélésért, és ekkor már valóban szakmai vezetővé kellett válni, de ez most itt megint mellékszál, magánügy, ami közüggé csak végkifejletében válik, a félévi értekezletig meg kell írjam, része lesz a képzőművészeti tagozat minőségbiztosítási programjának. (Vezetői program.)

Ott hagytuk abba, hogy volt pénz, volt gyerek, kezdődhetett a munka. Nem tudni, hogyan folytatódott volna a történet, ha minden „intézmény” lehetőségei maximumáig fokozza a „hatékonyságát”. Vesd össze még („Ha egy nemzet nem közös vállalkozás, akkor mozgulataiban a bizonytalanság reflexei hatnak” Csoóri Sándor. Nem pontos az idézet, de a rögtön megmosolygott, vagy dühödten visszautasított szöveget sehogy sem találom a neten. Lesüllyedt a mélytudatba...”) Nem tudom felmerült-e bárkiben is, hogy ez megtörténhet, vagy mindenki rögtön arra gondolt: na, jó, de azt azért csak ellenőrizni kellene, hogy megtörténik-e a 60 000 Ft/fő pénzért az elvárható értékgyarapodás? Mert ha csak

úgy önmagától nem fog maximumra járni a rendszer, akkor e felé kell terelni, vagy a kimeneti teljesítmény mérésével, vagy a hivatali ellenőrzés eszközeivel. Korlátozzuk, ami rossz felé visz, segítsük, ami jó felé. Mivel a hozzáadott pedagógiai érték mérésére az igazgatásközelben tanyázó művészetpedagógiai társaságnak (Amúgy, más vonatkozásban persze őszinte szeretetre méltó, kedves, értékes, jó emberek. Mindig ünnep köztük lenni, kár, hogy nem járnak bicajozni.) meglehetősen szerény eszközei voltak, a kimeneti teljesítménymérés szóba se nagyon került. Ha igen, rögtön jöttek a személyiségjogi, meg adatvédelmi hivatkozások. Az egyre erősödő hivatali szabályozás. Ez persze egyre merevítette az államilag finanszírozott művészeti iskolavilágot, a teljesítménymérés hiánya a tanárok magánügyévé tette a valódi értékek megjelenítését. (Ezt majd egyszer pontosabban végig kell gondolni.)

A történetet megírtam a Taní-taniban, nem akarom ismételni magam, elég a jelenre utalni. Ha ma egy tehetséges, elszánt tanár egy kis településen tízegynéhány tanítványával szeretne dolgozni, esélye sincs rá, hogy erre pénzt kapjon. „Nem adottak az iskolaszerű működés keretei. Nincsenek évfolyamok, osztályok.” Egyetlen esélye, hogy egy nagyobb iskola telephelyévé válik. Ekkor megkapja a heti négy órás munkadíját, meg valami százezer forintnyi összeget, amiből legfeljebb félfamentes papírra, ceruzára, némi ragasztóra futja, míg ha nem kellene fenntartania, eltartania egy külön iskolahálózatot, és persze ha az önkormányzat köteles lenne tételes elszámolást adni az e célra kiutalt pénz felhasználásáról - a fizetésén túl mintegy háromszázezer forintja maradna eszközökre, anyagokra. Háromszor hatékonyabban működhetne. (Hát még, ha valami kivételes bátorsággal azt mondaná: „na, az első évben nem veszek fel munkadíjat, inkább veszek egy kemencét, linóprést, stb.) Ahhoz, hogy mindez megtörténhessen, két apró, pici lépést kellene mindössze megtenni. Elszámoltatni a „vállalkozókat” az általuk felvett pénz sorsáról, és feladatteljesítéshez, kimeneti teljesítményhez kötni a pénzküitalást. Mert amíg ez nincs, addig a rajztanárhoz el sem jut a pénz, járda épül belőle, vagy a képviselőtestületi kirándulás útiköltségéhez tesz hozzá valamit.

Ezzel már ott is lennék a legfőbb kérdésnél: mi a kiút, de még nem helyezkedtünk be eléggé a képbe.

A Taní-taniban leírt kórtörténet utolsó eseménye:

Az egyre csökkenő fejkvótától haldokló iskolarendszer még egyszer felegyenesedett, létrejött egy szakmai testület, kidolgozott egy középszoftnak szánt minősítő eljárást. (A kezdeti ügyetlenkedések után egész korrekten sikerült, már az előminősítés segítette kiszűrni azt a 10%-nyi iskolát, ahol valami nagyon nem volt rendjén. Egy tanárnak hatvan órája volt hetente, vagy egyszerre tartott órákat ugyanabban az időpontban két különböző faluban. Persze csak papíron, valójában nyilván egy művészeti főiskolai diplomával nem rendelkező tanár dolgozott helyette. Csak hát, ha az ő neve lett volna a munkaszerződésen, az OKÉV büntetett volna, mert a művészeti iskolában csak művész taníthat, vagy olyan tanár, akinek erre jogosító diplomája van. Ez így nagyjából rendben is lenne, ha meg lehetne mondani, ki tekinthető olyan művésznek, aki oktathat is. Az egyik válasz lehetne: mindenki, akitől eredmény várható. Vagy legyen azért legalább tagja a Házttömbbeli Képzőművészek Klubjának. Városi Klubjának. Megyei Klubjának. Országos Klubjának. Vagy legyen egy testület... a most érvényes válasz: művész az, aki diplomát szerzett egy művészeti főiskolán. Nádas Péter taníthat egyetemen írástudományt, de - ha lenne írásművészeti alapiskola, ott nem taníthatna, mert még érettségije sincs.

A minősítő bizottság persze ennél a pontnál már kénytelen volt a sarkára állni, és azt mondani, hogy ha nincs jogában átengedni a vizsgálaton azt az iskolát, ahol az adott iparművész szakma egyik legjobb szakembere, komoly szakkönyvek szerzője tanít, akkor abbahagyják az egészet. Akkor menjen ki megint az OKÉV a több száz pontos, kifogástalan mérőlapjaival, ami nagyon finom, cizellált képet rajzol az iskolai adminisztrációról, de teljesen érintetlenül hagyja a kimeneti teljesítményeket, úgyhogy a vizsgálat, országos hírű szakemberek esetén - eltekinthetett a szakirányú diplomától.(OKÉV persze változatlanul büntetni fog érte.)

De hagyjuk a bizottságot, nem tudom hogy történtek akkor a dolgok. Most már utolsó szakaszához érkezett a vizsgálat, ki kell menni, meg kell nézni egy iskola képzőművészeti- oktató, művelő tevékenységét. Látogatni kell. Nagyjából tudom, mi vár rám. (Lásd fent.) De mielőtt a vizsgálat tárgyára térnék, mint látogató reflexszerűen végignézek magamon. Cipő tiszta, nadrág passzol a felsőhöz, fésülködés megvolt, köszönet mindezért feleségemnek.

Meg egyebekben is nagyjából éppen minden rendben a látogatóval. Van munkája, amit örömmel végez, de azért elment volna „prémium nyugdíjba”, ha nem hiányzott volna egy közszolgálati éve. (Merthogy tizenkét éven át egy magán, majd alapítványi ruhába öltözött magániskolában szolgált a közt.) A nyugdíjjal persze oda lenne a maradék kis nyugalom is, hogy bekészítem, ami a foglalkozáshoz kell, jönnek a gyerekek, hozzák magukkal a világaikat, elkezdünk dolgozni, formák, jelek születnek, találkozások önmagukkal, másokkal, tegnap épp Vajda Lajossal. Kis mesék, kis sodródások, kapaszkodók, de ha tíz éven át tartanak, akkor a végén erősebbek, szebbek lesznek tőlük. Még csak öt éve tart, Rékának két éve, Zolinak néhány hete, de már ők is mások kissé. Vagy a „hardverezés” nyugalma. Festőállványok készülnek, képek kerülnek keretbe, üveg alá, sorakoznak üres falakra... szóval mindezek helyett jöhet majd a mázsányi (javítás: több mázsányi) képanyag feldolgozása, az eltelt negyvenegynéhány év áttekintése, miért és hogyan történtek a dolgok itt és másutt Hegyeshalomtól Záhonyig, hogyan történhetek volna másképp, de mindez persze csak előmunkálat, mert a lényeg: hogyan történnek ma, és hogyan történhetnének másképp. Nesze neked nyugdíj. Másrészt persze azért bármikor el lehet menni egy biciklitúrára, vagy valamit tanítani Mírának. (Kis unoka.)

Nyugdíj öt plusz ki tudja hány évvel hátrébb tolva, nyugodt, derűs pillanatokat nem zavarja különösebben, hogy baj van az újakkal. Osztályösszevonás volt, a szolid 16 fős csoportból kimaradt három lustácska - inkább táncolni, óra után barátokkal játszogatni vágyó - gyerek, jött helyükre nyolc új, köztük négy fiú, akik első pillantásra teljesen reménytelennek tűntek, kettejüket valószínűleg nem tudom felvenni a második félévre. A művészeti iskolai csoportnak vannak ugyan bizonyos fejlesztő pedagógiai funkciói, de az ő igényeik már túlmennek a lehetőségeinken. Van ez így, ilyen a szakmánk. Megpróbálok mindent, nevelés, idomítás, fenyegetés, ha nem megy, beismerem a kudarcot. Nem renget meg alapjaimban Réka hitetlen, fáradt mosolya sem.

„Ugye, most azt gondolod, hogy Pista bácsi belefáradt a tanításba, azért nem siet gyerektől gyerekekig, hogy a mindenféle irányba elfekvő hengereket ábrázoló rajzok még pontosabbak legyenek, mert hát mennyivel egyszerűbb ez: felrajzol néhány kompozíciós sémát: töltsétek ki formákkal, aztán találjatok ki újakat! Mi értelme ennek? Szóval ezt gondolod, de a következő feladatnál már rájössz, mit készítettünk elő vele.”

Réka elhiszi, de azért engedtessek meg neki, hogy a délelőtt végigtanult (Végig figyelt, vagy fáradtan visszahúzódott magába? Az órán kb. tíz percet volt érdemes figyelni, a többi csak az időt vitte? „Maradj abba fiam, mert szétültetek?”) hat óra után kissé fáradtan fogadja, hogy

még három órát tanulnia, dolgoznia kell. Kilenc óra tanulás, és ha hazamegy, még meg kell csinálnia, meg kell tanulnia a leckéit.

És ezzel már ott is lennénk, amiért a látogató megy, egy iskolát, vagy egy iskola fantomot fog ellenőrizni, megítélni, hogy a maga részéről folytathatják-e állami pénzből, amit most épp tesznek. Alapfokú művészetoktatási intézmények minősítő eljárásának szakértő tagja. Fáradtan legyintett, amikor meghallotta az erre irányuló kormányzati szándékokat. Írt egy tanulmányfélét, (a tanulmányhoz szükséges adatok begyűjtésére semmi esélyt nem látott), amiben elmondta, hogy a délelőtti iskolából kiszorult képzőművészeti nevelés hogyan próbált új terepet találni magának a művészeti iskolai hálózatban, mennyire másról szólnak a kulisszák, mint a valóságos történetek, még azt is jelezte, miképp kerülhetne vissza a helyére, aminek vissza kellene kerülni, hogyan maradhatna meg valódi művészeti képzőhelyként ami most iskolának van kikiáltva - de nem voltak illúziói. Tudta, hogy a hivatal be fogja indítani a minősítő gépezetet, ami a legminősíthetlenebb iskolákat meg fogja szüntetni, a végeredmény nyilván kevésnek találtatik, már valószínűleg készülnek a terv-vázlatok a teljes felszámolásra.

Persze kell a nyersanyag a nyugdíjas évekhez, tehát megpályáztam egy minősítő megbízatást, az illetékesek pedig előbbre tartották a szakmai tisztességet, baráti érzelmeket, és beírtak a listába, noha pontosan tudják, hogy más dolgokra sokkal alkalmasabb vagyok. Nem jó játékvezető, aki a meccset is nézi közben. (Itt kell megköszönjem...)

De nagyon előresiettem, most még csak ott lenne szabad tartanom, hogy a látogatóval voltaképpen minden rendben. Iskolája túlélte az alapítvány önfelszámolását, a gyerekek, tanárok megfogyatkoztak, de a termek megmaradtak, van eszköz, van gyerek, van munka. (Családja túlélte az iskolaválságot, nem vált el, gyerekei köszönnek neki. Néhány dolgot nem köszönnek ugyan meg, de ezzel már messze távolodnánk az iskolavilágtól. Ha valaki szeretne távolodni, ajánlom Szávai Katalin neten fellelhető írásait.) Mindez egy új világban, ahol már bármiről lehet beszélni, sok mindent lehet csinálni, ami azelőtt szóba sem jöhetett, egy hazug kulisszavilág után - „Mindenkit értéke szerint”, de jó, hogy más hirtelen nem jut eszembe, hogy utána kell gondolni, mik is voltak a legnagyobb hazugságok – megérkeztünk a valóságos világba. Az utcán irigykedő tekintetek között kocsiját húzó, postaládákat szórólapokkal feltöltő fiúnak „Van munkája!” Keres annyit, hogy... ha megtanul angolul, talán még cleaner is lehet egy londoni utcában. Kicsit megszedi magát. Látogató is örül, hogy van munkája, mert néhány hónapja még annak is volt valami vékony esélye, hogy maga is szórólapot hord, parkolót őriz, vagy esetleg valami állást készítenek számára, amire egyébként nem lenne szükség, mert hát azt azért mégsem lehet, hogy szórólapozzon, vagy parkolót őrizzen.

Iskolája ugyanis megszűnni látszott, az alapítvány már ráfizetéssel működtette.

Alapítvány.

Normál esetben ez azt jelentené, hogy valakinek van annyi pénze, hogy valami, szerinte fontosnak tartott feladatra odaadja egy részét. Építsetek belőle játszóteret, adjatok ki könyveket, stb. Nem normál esetben mást jelent. Esetünkben pl. azt, hogy az állam azt mondta, hogy olyan iskolát márpedig nem finanszíroz, amit egy magánvállalkozó működtet. Nem azt mondta, hogy ... amely nem teljesíti a vállalt célját, nem tanítja meg a gyerekeket erre, meg arra, hanem kijelölte a szerinte oktatási vállalkozás vezetésére alkalmas jogi

személyek körét. Ettől aztán annyi változott, hogy a vállalkozónak most már egy alapítványi kuratóriumot is fizetnie kellett.

Na, de vissza a látogatóhoz, ahogyan magára csukja az autó ajtaját, halk, finom kattanás, surrogó motorhang, tíz másodperc alatt százon lehetne, ha akarna, de nem akar, szelíden hajt ki az útra a másfél éves serdülő kori moszkvicsos zötyögéseihez képest igazi álomvilág. Ha majd télen rá kell kapcsolni a ventillátort, hogy lefújja a belső párát a szélvédőről, nem kell keresgélni a kapcsolóállást, a tervező az utolsó fokozatba tette a szélvédő útírányt. Valaki előzékenyen beengedi, a körforgalom előtt ő enged át előzékenyen valakit, gyors hátrapillantás előtte a mögöttem jövő is így gondolja, nem jön rám, nem akar áttolni a zebra szélén ácsorgó előtt. A városlakó kedvesen megköszöni, gurulás tovább, elkészült az új kereszteződés, még néhány hét, és eltűnnek az útakadályok. Lassabb lesz valamivel a forgalom, hosszabbak a sorok, kerülő úton kell menni, ha muszáj autóba ülni, de amúgy is csak akkor ülök bele, ha muszáj, mert van jobb is ennél a finom ringatózó, de benzingőzt okozó „globális időt fokozó” autózásnál. (Bicikli, vonat, gyaloglás. Vesd össze még: X. Y filmjével: Boldog világvégét!” Erről majd megint írni kell, erről a csapdáról, a megédesített, tökéletesnek érzett autóban utazásról a lavinaszerűen gyorsuló környezetpusztulásba. Meg azért persze az autóban ülve mindig van valami enyhe veszélyérzet. Belém jöhetnek. Elém ugorhat valaki, valami. A vonaton ülve legfeljebb azért aggódhatnak, hogy megint ellopják a kábelt, és döcöghetünk öt kilométeres sebességgel.)

Fentebb látogató örült, hogy van munkája. Örül továbbá annak is, hogy nem kell bemutatkoznia a látogatóknak. Nem kell elmondania kicsoda ő és miért. Hol tanít és hogyan. Ad egy névjegyet, rajta a weblapja, amiről nyílik további nyolc weblap, ezeken minden fenn van, minden megtartott órája, némelyik egészen részletesen leírva, szakmai pályafutása, felmérések... szóval minden. Térkép, persze hézagokkal tarkítva

Valójában nyilván senki nem olvasta végig rajtam kívül a Kapcsoskönyvet, tízegynéhány kolléga használja kézikönyvként, nem tudom, hányan lehetnek, akik valamit már kiszemezgettek belőle, néha látok kiállítási, pályázati anyagokat, amikről tudom, hogy onnét is jöhettek, százegynéhány lehet, aki hallott róla valamit. Nincs visszajelzés, nem nagyon kapok olvasói leveleket, én sem írtam annak idején Szabadosnak, Lantosnak,

A városból kiérve vadludak hada húz a kék égbolt alatt.
A tegnapi foglalkozás emléknymaival együtt kész idill.

Na, akkor lássuk, hova is érkezhettek? Azaz csoportosítsuk kicsit a (az úgynevezett) művészeti iskolákat.

Állítólag még mindig vannak fantom intézmények. Bejegyzik a tanulók adatait, „nézzétek, nézzék, kedves szülők, az állam erre az egyszerű aláírásra (igazolom, hogy gyermekem csak az önök intézményében vesz igénybe fejkvótát.)” küld egy kis plusz pénzt, amiből emelt szintű rajz, tánc, dráma órákat tudunk tartani. Vagy másképp történik, nem tudni, a lényeg: nincs tanítás, csak adminisztráció. Konkrétumokat nem tudok, beszélnek. Pl. az MZMSZ fórumon. Ha ilyen helyre érkeznek, a helyi iskola igazgatója zavartan tárná szét a karjait: „Nézze, ősszel valóban volt itt X. Y., hogy indítana itt egy képzőművészeti tagozatot, begyűjtötte a gyerekek adatait, de aztán valamin megakadt az egész. Az iskola papíron persze beindult, a gyerekek helyett befizet valami alapítvány, fejkvóta felvéve, egy utolsó éves főiskolás kap is valami kis tandíj-kiegészítő fizetést, amiért aláirogatja, hogy ő foglalkozásokat tart valahol... mindez természetesen csak fantáziálás, nincs saját élményem.

Ha tényleg van ilyen, azzal szakmailag semmi dolgom, a fenntartó közönséges bűnöző, el kell kapni, börtönbe kell csukni, fel kell tární azt a jogi, közigazgatási hiátust, ami eddigi működését lehetővé tette, be kell foltozni, ha a hiátus oka nyilvánvalóan valamely állami szerv valamely képviselőjének mulasztása okán keletkezett őt is felelősségre kell vonni... na ez a szál az, amit nem egy művészeti iskolai óralátogatónak kell felgöngyölíteni. Legfeljebb sürgetheti a göngyölítő embert, mert ha nem göngyölít senki, akkor valaki a végén tépkedni fog, bakancsok csattogása... térjünk vissza a terepre.

Van aztán a fantom közeli iskola, ilyen már láttam. Bejegyezve húsz (nyolcvan, kétszáz, ezeröttszáz) – lehetőleg GYVK-s gyerekek, (nekik nem kell térítési díjat fizetniük, tehát az iskola megkíméli magát egy mutatóványtól, hogy pl. megrendeljen valami szolgáltatást egy cégtől, aki cserébe befizeti a gyerekek térítési díját.) órára eljár nyolcegynéhány (húszegynéhány,... stb.) . Ők is csak addig, míg kis, megfélemlíthető alsóból öntudatos felsőssé nem válnak.

Sajátos alfaja a fantom közeli iskolának a nyitótánc iskola. Negyedikes gimnazista osztálynak be kellene tanulnia a nyitótáncot. Akkor iratkozzanak be elsőévesnek egy társastánc iskolába, és így ugye nem kell fizetni semmit a gyerekeknek, tánc betanítva... „Megoldottuk okosba!”

A fantom közeli iskolák fenntartói szintén közönséges bűnözők, hisz olyan pénzt is felvesznek az államtól, ami nem járna nekik. Egészen szigorúan véve az is csalás büntette, ha valaki beír egy olyan gyereket, akiről tudja, hogy úgysem fog járni. „Zolika, neked olyan formaérzéked van. Meg aztán ugye szín kettes vagy mindenből, itt meg sikereid lehetnének... ugye idén tényleg eljárász.” Zolika révetegen bólint, beíratik, talán el is jön egyszer-kétszer, amikor elmarad nem bánja a kolléga, így is maradt húsz gyereke. Vagy ha bánja is, Zolika nem marad meg a húsz közt, talán, ha csak tízen lennének, ha több figyelem jutna rá...

Ha csak egy-két Zolika van, akit a második félévre már nem is jelentenek le, az már egy közigazgatásilag „normál” iskola. Normál iskolába a néhány elmaradótól eltekintve eljáznak a gyerekek. Ez már maga is győzelem. Nem az utcán van. Hogy bent mit csinál?

Alapszinten rajzolgat, festeget, filctollazgat, élményrajzok, csendéletek, plakátok, meghívók, díszletek az ünnepségekre. A tanár kezében ott a kerengő tanmeneti népművészet valamely darabja.

Ha frissebb a darab, akkor kollázsok, dobozterek is készülnek. Ha jól felkészült a tanár, akkor mindez még látványnak sem utolsó, bár reálisan tekintve a dolgokat, már a filctollazgatásnak is örülünk.

Innen aztán fokozatos út vezet a valódi képzőművészeti műhelyig. Mondjuk egy Kovács Lajos vezette (Igazgatja L. Ritók Nóra) elsős csoportig Komádiban. (Saját iskolámat lásd fentebb említett weblapokon.)

Drámaiskolákban: magát vigyázzba vágva, két kézzel szoknyaszélt gyűrögetve verset mondó gyerektől a nyílt színen valakit vagy valamit megjelenítő gyerekekig.

Tánciskolában a népi játék címén teremben valóban táncoló gyerekekig. (Tudják: „... és a vége egy rövid, görcsbe repülés” Ghymes)

Zeneoktatásról itt sem beszélek, más világ, nem csoportos műfaj, az iskoláról szóló vázlataimban nem térhettem ki előle, mert ének-zene órának lennie kell (zörej zenétől –

hangszer barkácsoláson át (nem is hinnék, milyen kevés eszköz, ügyesség kell, hogy megszólaljon egy nádnyelv egy lyukacsos cső végén, egy fuvola, a pengetősökről, ütősökről már nem is beszélve) a zeneírásig, művelésig, meg persze a dalok, csillag alakban fekszünk a hálósákokon, és álomba énekeljük magunkat, meg énekelünk a vízparton, sziklákon, biciklinyeregben... „, tánc a fagyban, tánc a jégen, tánc a hóban...” De itt nem beszélek zenéről. Zeneiskolákról. Van nekem e nélkül is elég bajom.

Azt is sejtem, kivel fogok találkozni. Majd húsz éve találkozom nyaranta kollégákkal az iskoláikban, jobb esetben szaktermeikben. Leszállunk a biciklikről, mi fogunk majd linót metszeni a gyerekekkel. Tele vagyunk élményekkel, de most a gyülekező gyerekekre figyelünk, meg a kollégára, aki többnyire az iskola rajztanára, néha az „ifjúságfelelős”, vagy egy tanítónő. Ha nagyon zavartan fogad, akkor látom magunkat az ő szemével is. Kisportolt alkatú fiúk-lányok jönnek elképesztő iramban, szállnak le a bicikliről, láthatóan sok test, egy lélek, és mintha máris otthon lennének... Százegynéhány találkozásom esett már meg ilyen nyári együttműködésen rajztanárokkal. Borics József... Na, ne, még ne kezdjek neveket sorolni, kezdjük először a tipológiával. Amitől persze többségük azonnal elhatárolódna, kivéve azt a néhány józanabbul eszement pedagógustípust (pl. e sorok írója), aki szórakozottan bólogat: „Persze, természetesen pontosan felhelyezhető vagyok a háromtengelyű koordinátarendszerbe, (Pedagógiai irányultság (A tengely: vér-autoriter az egyik tengelyvég – eszement, minden felelősségtől menekülő kvázi liberális a másik. B tengely: tudásmélység – az origón túl negatív, romboló tudástartalmak. ... a harmadik tengelyt nem is írom ide, mert még valaki komolyan veszi... pedig ha a pedagógia koordinátarendszer volna, kötényünk is honnan volna.) Van beállítódásom, didaktikai és pedagógiai vagyonom, aktuális motiváltságaim, élethelyzeteim...

Jobb lenne persze, ha eszembe sem jutna tipologizálni. Iskolába megyek? Akkor egy szakemberrel fogok találkozni, magammal hasonlóval, nagyjából ugyanazt tanultuk művészettörténetből (csöves csontokból történő festékfelfúvásról a barlang falára, Hencze tűz festményei, Abakanok...), lélektanból, fejlődéslélektanból, szociálpszichológiából, pedagógiából, didaktikából, ugyanúgy végigcsináltuk a tréningeket, bár nyilván más hangsúlyokkal, és persze ő másban mélyedt el. Miből szakdolgoztál? Egy természeti formához tapadó képzettársítások? Balogh Jenőből indítottál? Óh, Maurer Dórából? Na, ez érdekes..

A találkozások mások voltak, muszáj voltam tipologizálni.

Kezdjük a legdurvább mintázattal. Lusta - szorgalmas – lelkes. Ostoba – szürke középser – csillogó értelmű.

Aztán ugye az autoriter-tekinélyelvű – animátor típus..

Hagyjuk a tipológiát, akit érdekel, nézzen bele a Kapcsoskönyv módszertani bevezetőjébe. Bonyolítja a helyzetet, hogy a tanárnak mindig van egy igazgatója, az igazgatónak egy fenntartója. Három típus keveréke határozza meg, mi történhet az órákon.

Ilyesmiken gondolkodom, míg autózok, olyan, európai hangulatban (lásd a weblapról a trieszti biciklitúra emléknymait), de a célba érve vége az idillnek, mert amit látok, az a legelső kategória.

Szó se róla, a rajztanár kolléga jól felkészült, műhelyelőkészítő órát tart, dvd-ről szemléltet, üvegablakokat néznek, beszélgetnek, nem láttam még órát, ahol ne ez az alapséma jöjjön elő. Frontális, kérdve kifejtő módszerrel történő feladatfelvezetés, tízpercnyi lendületes vagy

nyekegő előkészítés, aztán kezdődik a munka. Én másképp szoktam kezdeni, de ezt még elfogadnám, akár maximális pontozással is, ha nem lenne maga az iskola teljesen sivár. Üres falak, nyáron festés volt, azóta egyetlen kép se került ki a falakra. P. János kollégám szépen becsukná a jegyzetfüzetét:

„Hát kérem, amit itt óra címén láttam, azt még el tudnám fogadni egy század eleji módszertanban vékonyan megfelelt kategóriának, de amiről ezen túl az önök iskolának nevezett ingatlankereskedése árulkodik, az maga a minősíthetetlen gyalázat. Maguk itt évek óta felveszik a fejkvótát, vásároltak belőle két szép nagy házat, és egyetlen festményt sem tudnak kitenni a falaikra? Ha a bizottság erre áldását adja, rájuk borítom az asztalt.”

Magam, OKÉV edzettként nem teszek semmi hasonlót. Először is ne ítéljünk elhamarkodottan. Tíz kilométerre innen van egy másik telephelyük. „Megnézném azt is, amíg az óra tart. Láttam a felvezetést, ennyiből, meg az óra végi eredményből már tudok pontozni. Nincs semmi problémám a kolléga szaktudásával, felkészültségével. Maga az óra megfelel egy megfelelt szintű művészeti iskolai órának.”

Kép ott sincs a falon, viszont a szekrény rám borul, ahogy kinyitom. Na, ezt se nyitogathatják naponta. Nézzük már meg akkor a harmadik telephelyet is. A városi egyházi iskola falai is szinte teljesen üresek, az egyik lépcsőfordulóban bukkanok csak félfamentes felcelluxozott bilduskákra. Ha csak a képzőművészeti tagozat lenne, akkor azonnal közölném, hogy ez bizony nálam nem minősült, államellenes indulataimnak köszönjék, hogy nem teszek feljelentést az OKÉV-nél. De hát táncosaik is vannak, láttam a táncruhákat, csizmákat, cipőket. Majd megbeszélem a fővizsgálóval, mi legyen. Ha a tánc valóban legalább megyei nevezetesség, lenyelem a békát, a széthulló képzőművészeti tagozatot átcipelhetik a hátukon a minősített kategóriába. Természetesen mindezeket közlöm is, hogy mi a véleményem, mit fogok jelenteni, aztán a bizottság majd eldönti mi legyen. Minden látogatáskor otthagytok egy Kapcsoskönyv DVD-t, ezen megnézhetik, mi várható el egy kiválóan megfelelt iskolától. (Szolnokon, Békéscsabán, Sándorfalván, Balassagyarmaton, Göncön, stb.)

Másnap kis nógrádi faluban állok be az iskola parkolójába. Egy majd száz kilométerre lévő, Budapesten túli alapítvány tartja fenn a helyi „művészeti tagozatot”. Nyúzott, fáradt iskolaigazgató fogad, nem sok jót remélhet a jövőtől. Ha felére veszik vissza a fejkvótát, az alapítvány bezár, hol fog állást találni? Átme gyünk a művészeti terembe, fiatal kollégán ő készülődik a műhelyelőkészítőhöz. Nemezelés, nemezlabda készítés. Kockázatmentes, egy órát csak kitaranak valahogy a gyerekek. A terem átlag alsós terem, de van egy szekrény, amiben festékek, papírok lapulnak.

Ezt sem lenne szabad minősíteni, de hogy ez a lány, akinek az arca nem épp valami hedonisztikus élethelyzetről árulkodik, aki lehetne Nóra, Piros, bármelyik volt tanítványom, aki hetente egyszer kibuszozik ide Pestről, hogy ő azt tudja meg, hogy februártól nem jöhet, ez a pénz sem marad... Ezt nem fogom tudni megtenni. Megírom a jelentést, hogy láttam egy jó órát, ahol ott volt minden gyerek, nem volt diszkrimináció, kitöltöm becsülettel a mérőlapot, az eszközlésnél fogok egyedül hazudni egy kicsit, szándékosan félreértem a kollégát, aki készítette, és csak azt pontozom be, hogy az alapfok első osztályhoz megvannak-e a szükséges eszközök. Szóval kiállítom a mérőlapot, hogy az iskola becsússzon a megfelelt kategóriába.

Közben megkérdezem a kollégánőt, nincs-e kedve velem visszajönni Pestre, mert akkor megvárom a foglalkozás végét, megköszöni, me gyünk, beszélgetünk, kérde zgetem az életéről, válaszolgat, nem a legjobb beszélgetés. Egyikünknek sem.

„Kik tanítottak? Mit tanultál tőlük? Mik voltak a csoportod diplomamunka témái? (Huszonkettőből huszonkettő volt igen távol leendő mindennapi munkájuktól. Mondjuk a képzőművészeti hermeneutika.) Hányan tanítanak közülük? (Négyen.)

Hogyan élsz? Mik a terveid? És néhány bátortalan jelzés, hogy miért vannak azok a nevető ráncok a szemem környékén.

Aztán máshová is megyek, huszonöt órát látok húszegynéhány iskolában. Mindenütt fotózok, terembelsőket, folyosókat, kinyitogatom a szekrényeket, befotózok. Néhol alig tudom abbahagyni, olyan gazdag világot építettek a kollégák.

Ahova lehet, vonattal megyek, részben mert csak kényelmesebb, részben, mert írni kell ezt a szöveget. Jobb is, hogy egy ilyen életteli környezetben írom. Monorig megtelik a fülke. Most épp egy roma kislány színesíti. Élettel teli, határozott játékos kíméletlenséggel parancsolja át maga mellől a fűt a szemben lévő ülésre, hogy könnyebben tudjon öltözködni.

Ha a tanítványom lenne örülnék az életkedvének, a lelki és fizikai erejének, de megmutatnám, mi módon szerezheti meg magának ugyanezt a jóleső érzést tartósabban. Hová vezet az életútja, ha megmarad ilyennek, esetleg elveszíti az erejét, és ha közösségi erővé változtatja

Máskor meg nem érzem, hogy bármit is meg kellene mutatni a két fiatalnak, kedves, szelíd – láthatóan szoftvermérnök fiú, és valami menedzserszerűbb munkát végző lány beszél meg a továbbképzés tapasztalatit, ahová a cégük kiküldte őket. Amerikai hardvergyártó cég, jól fizet, segíti a továbbtanulásukat. Mindketten házasok, optimisták, örülnek az életnek.

Aztán a minősítő testületből kilép valaki, meghívást kapok, tehát most már nem iskolákhoz járkálok, hanem a látogatók jelentéseiből próbálom meg kideríteni, mit láthattak valójában. Eleinte nagy a tét, a fantom iskolákra fel kell hívni a hatóság figyelmét, ahol mélyrepülő szakkörözgetés folyik, oda csak fél fejkvóta fog jutni, akik szerényen, de tantervi következetességgel dolgoznak, nagyjából annyi gyerekkel, akik után fejkvótát igényeltek, azok megkapják a mostani pénzüket, akik pedig mintaszerűen működnek, további pénzekre pályázhatnak. Aztán kiderül, hogy minden minősített iskola pályázhat, ekkor már enyhébb a tétje a megfelelt – kiváló minősülésnek. Erről a munkáról sajnos nem írhatok, húszegynéhány fenntartó lesi árgus szemekkel, mivel rohanhatna bíróságra. Minden szavamnak jogkövetkezménye lehetne. Annak talán nem lesz, ha elárulom, hogy a bizottsági üléseken olyan szekcióvezető kollégákat láttam, akik minden ismerettel rendelkeztek az adott területről, és az elvárható legnagyobb alapossággal mérlegeltek egy-egy kétségesebb esetet. Pl. utánanézve az interneten, nincs-e valami olyan, iskola vagy tanár nevéhez fűződő esemény, amit kifelejtettek az önértékelésből, vagy hogy milyen lélekszámú településből tudnak ennyi gyereket behozni az iskolába. És persze ez a kutakodás mindig a felfelé emelés szándékával történt.

Aki a minősítés folyamatára, a bizottság munkájára kíváncsi, látogasson el az AME vagy az MZMSZ honlapok fórum rovataira.

Én inkább arról beszélnék, hogyan tovább a képzőművészeti nevelésben.

A képzőművészeti iskola problémaköre mindaddig megoldhatatlan, amíg a délelőtti oktatás hiányosságainak pótlását szeretnénk vele elvégeztetni. Nem lehet megkettőzni az iskolavilágot. Az iskolákba érkező, ott termeket bérlő, tanárokat a városból kiutóztató alapítványi fenntartók nagyon fontos szerepet játszhatnak egy-egy település életében, de nem

pótolhatják a megfelelő tantervteljesítés esetén helyben megszerezhető (A felhasználás szakszerűsége tételes elszámolással bizonyítandó), nem művészeti iskolaszerűséget erőltető, hanem személyes tehetséggondozó tevékenységet elváró művészetoktató műhelyeket. Ez az átalakulás azonban nem kezdődhet a működő művészeti iskolák bezárásával, elsorvasztásával, hanem egy vonzóbb alternatíva kínálatával, amelyhez persze csak az az iskola juthat, amely kidolgozott helyi (Vagy egy fejlesztő műhelytől adaptált (Pl. Győri Műhely) tantervvel pályázik és persze vállalja, hogy a teljesítést részletesen dokumentálja - elektronikus adathordozón - a pályáztató intézmény számára.

És akkor itt értem el ahhoz a feladathoz, amely már meghaladja a naplójegyzetek lehetőségeit.